

НАТО: ПОЧАТКОВІ КРОКИ УТВОРЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Описано початкові кроки утворення організації Північноатлантичного альянсу та його значення для європейської спільноти.

Ключові слова: історія, утворення, НАТО

Abstract

The initial steps of the organization of the North Atlantic Alliance and its significance for the European community are described.

Keywords: history, formation, NATO

Вступ

Підписання Північноатлантичної угоди і створення Альянсу безпосередньо пов'язані з подіями, що відбувалися у світі після Другої світової війни.

Основна частина

Загроза післявоєнного реваншизму в Німеччині, а згодом і агресивна політика СРСР спонукали європейські країни і США шукати нової архітектури європейської безпеки. Зведення «залізної завіси», переворот у Чехословаччині в лютому 1948 року, блокада Радянським Союзом навесні того ж року окупаційних зон Берліна вимагали адекватної реакції.

Початком процесу формування оборонного союзу країн Заходу можна вважати зустріч у Брюсселі 4 березня 1948 року представників Бельгії, Великої Британії, Люксембургу, Нідерландів і Франції, на якій обговорювалася англо-французька пропозиція розробки договору про взаємну допомогу. 17 березня 1948 року був підписаний Брюссельський договір. Метою Брюссельського договору була спільна протидія можливій у майбутньому агресії зі сторони Німеччини, а також військова кооперація як відповідь на можливу радянську агресію [1, с. 227].

У випадку іноземної агресії згідно з договором відносно невеликі військові сили союзників повинні були діяти спільно. Однак уже на перших зустрічах керівників міністерств оборони союзників, на яких оцінювалися наявні військові ресурси держав-членів союзу, дійшли висновку про їх недостатність і необхідність отримання допомоги, у тому числі від США — виникла ідея розширення західного оборонного союзу за рахунок Сполучених Штатів і Канади та створення спільної системи оборони в євроатлантичному регіоні.

В березні-квітні 1948 року з відповідними пропозиціями до Білого дому звернулися міністри закордонних справ Франції Жорж Бідо та Великої Британії Ернст Бевін. Публічного розголосу концепція отримала під час виступу в парламенті Канади міністра закордонних справ (згодом — прем'єр-міністра) цієї країни Луї Сен-Лорана 28 квітня 1948 року.

Наступним найважливішим кроком на шляху підписання Північноатлантичної угоди стало прийняття 11 червня 1948 року сенатом США резолюції, яка дозволяла урядові укласти в мирний час

договори про союзи з іншими державами за межами американського континенту. Реалізація ідеї створення спільної системи оборони перейшла в практичну площину.

У листопаді 1948 року розроблений Радою Західноєвропейського союзу проєкт атлантичного пакту був надісланий у Вашингтон. Узгоджений проєкт був підготовлений у грудні того ж року. В цей же період виникла ідея прилучення до запланованого проєкту низки держав Північної та Південної Європи, де якраз відбувалися дискусії щодо створення скандинавського та середземноморського регіональних безпекових пактів. Пропозиція не знайшла належної підтримки скандинавських країн (Швеція, Фінляндія), однак висловили бажання виступити підписантами договору Данія, Ісландія, Італія, Норвегія та Португалія [2, с. 218].

Текст майбутнього Договору дванадцяти держав був опублікований для ознайомлення широкої громадськості 18 березня 1949 року. Підготовка Договору отримала різкий спротив з боку СРСР, уряд якого 31 березня 1949 року виступив з нотою протесту, де зазначалося, що створюваний союз має агресивну спрямованість і суперечить як статуту ООН, так і наявним договорам між Радянським Союзом і Великою Британією, Францією та США [3, с. 110]. У відповідь на це міністри закордонних справ країн-підписантів у заяві від 2 квітня відкинули висловлені звинувачення, наголосивши на суто оборонному характері альянсу і його відповідності Статуту Організації Об'єднаних Націй.

Північноатлантичний договір був підписаний 4 квітня 1949 року у Вашингтоні представниками урядів Бельгії, Великої Британії, Данії, Ісландії, Італії, Канади, Люксембургу, Нідерландів, Норвегії, Португальської республіки, Сполучених Штатів Америки та Французької республіки. Після завершення процесу ратифікації Договору всіма учасниками та депонування відповідних документів у США він набув чинності з 24 серпня 1949 року.

Висновки

Отже, причиною утворення Північноатлантичного альянсу стали події після другої світової війни. НАТО було утворено як відповідь на розширення комуністичною ідеології і діяльності СРСР на міжнародній арені. Початком процесу утворення Північноатлантичного альянсу слід вважати укладання Брюссельського договору, який був підписаний шістьма країнами. Згодом виникла необхідність більш широкої коаліції європейських держав до яких згодом доєдналися США та Канади. Сьогодні НАТО — це достатньо серйозна військова кооперація, яка протидіє російській агресії. Сьогодні до її складу входить 31 країна.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гуменюк Б. І. Організація Північноатлантичного договору. *Українська дипломатична енциклопедія*. Київ : Знання України, 2004 Т. 2 812 с.
2. Матвієнко В. НАТО. *Політична енциклопедія* / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ : Парламентське видавництво, 2011. 481 с.
3. Мелещенко Т., Волошин І. Шлях України до НАТО: основні проблеми, здобутки та перспективи євроатлантичної інтеграції. *Український історичний журнал*. 2021. Число 4. С.104–113.

Драбатий Микола Борисович – студент кафедри машинобудування, Вінницький національний технічний університет, м.Вінниця, e-mail: mikoladrabatij@gmail.com

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Drabatij Mykola – student of the Department of Mechanical Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: mikoladrabatij@gmail.com

Scientific adviser: ***Kornienko Valerii*** – Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: valkorney1958@gmail.com